347.32; **2** name of a country अपगाश्चालिमद्राश्च किरातानाश्च जातयः। तोमरा हंसमार्गाः ... एते देशा ह्युदीच्याः VāyuP. i.45.120.

अपगानाथ (apagā-nātha) *m.* lord of rivers, sea समुद्रस्सरितां नाथः ... रावणश्चापगानाथः वरणांगो वसर्षभः AgaNi. 50.

अपगानीर (apagā-nīra) *n.* water of river पीयतेऽच्छमपगानीरम् ... सुमतिः शङ्केऽद्य रङ्क्यते Ḍamarū. 75.

अपगामिन् (apa-gāmin) *adj.* going away ये पूर्वार्धे निजीहते चरन्तः शान्ता मृगा जन्तुपशवोऽपगामिनस्ते। पशवो भवताश्च सर्वे चित्रायाभागे सहिनो भवन्ति AVPari. 1(7).4.

अपगारम् (apagāram) *adv.* [the dipthong of the root *gur-* with *apa* is substituted optionally by *ā* when taking the affix *ṇamul*, P.vi.1.53] by way of raising or lifting णमि परतः अपगुर एच आत्वं भवति वा। अपगारम्। अपगोरम्। अस्यापगारं युद्धन्ते JaineVṛ. 291.23 (*on* iv.3.45); गुरी उद्यमन इत्यस्य धातोरपपूर्वस्य णमुलि परत एचः स्थाने विभाषा आकार आदेशो भवति। अपगारम् अपगारम्। अपगोरमपगोरम् KāśiVṛ. vi.1.53; अपगुरो णमि व्युपसंख्यानं कर्तव्यम्। अपगारम्। अपगोरम् Kātan Vṛ. iv.1.74 [disapproving, threatening, MW.]

अपगाहन (apa-gāhana) *m.* one of the thirteen types of sweat (*lit.* bathing away) संकरः प्रस्तुतो नाडीपरिषेकोऽपगाहनः। ... स्वेदयन्ति त्रयोदश HārīS. iii.2.143.

अपगुण (apa-guṇa) *adj.* **1** free from qualities, devoid of qualities न वै देयमनुक्रोशाद्दीनायाप्यपकारिणे (v.l. दीनायापगुणाय तु) MahāBhā. xii.37.37; सकलैर्वपुः ... गुणैस्तव। ... त्यक्तमपगुण प्रयाससमुपयासि किं मुधा ŚiśuVa. 15.32; रणे यतौ चापगुणे न संग्रहः RāghPāṇ (Dha.) 1.45.; गुणवदगुणवद् वा (v.l. सगुणमपगुणं वा) कुर्वता कार्यजातं परिणतिरवधार्या यत्नतः पण्डितेन ŚatTrayī. 45; RauhiC. App. 23; **2** having bad qualities or defects स्निग्धं भवत्यमृतकल्पमहो कलत्रम् हालाहलं विषमिवापगुणं तदेव KāvyālaṅSūVṛ. 44.7 (*on* iv.2.7)

अपगुण (apa-guṇa) *m.* bad qualities, defects एष चापगुणोन्मुक्त-विकसद्घाणसंहतिः। प्रदेशेऽस्मिन्नभीरामः प्रकाममवलोक्यताम् (पुण्याश्रमः) RāghPāṇ. (Dha.) 7.57.

अपगुर् (apa-gur-) VI.U. **1** to lift up, cf. अपगूर्य **1** [*but* to reject, to disapprove, to threaten, MW.]; **2** to revile, to censure, to reproach योऽपगुरातै शतेनं यातयात् ब्राह्मणाय नापगुरेत TaiS. II.vi.10.2.**3A** to threaten, to menace तस्मान्नैवापगुरेत न च कुर्वीत शोणितमिति BaudhDS. ii.1.7; **3B** to inveigh against any one, cf. **अपगूर्ति 2**; **4** to kill cf. **अपगोरण 2**; **5** to deprive of, Apte; **6** the verbal root *apa-gur -* अपगुरो णमुक्ति P.vi.1.53; णम्यपगुरो वा JaineVyā. iv.3.45; CāndrVyā. v.1.55; अम्यपगुरो वा ŚākaṭāVyā. iv.1.183; वाऽपगुरो णमि SiddhaHe. iv.2.5.

अपगुरमाण (apa-gurámāṇa) *adj.* growling, threatening नमोऽपगुरमाणाय चाभिघ्नते च TaiS. IV.v.9.2; MaiS. ii.9.8 (ii.127.2); KāṭhS. 17.15 (i.258.11); KapiKaS. 29.5 (117.15)

अपगुह् (apa-guh-) I.U. **1** to set aside अत्रिः ... स्वर्भानोरपं माया अघक्षत् ṚV. v.40.8 (Sāy. अपजुगोप न्यवारयत्); **2** to hide, to conceal मा वर्पो अस्मदप गूह एतद्यदन्यरूपः समिथे बभथं ṚV. vii.100.6; SV. (Kau.) II. viii (1).4.1; SV (Jai.) iv.23.7; TaiS. II.ii.12.5; MaiS. iv.10.1 (iv.144.5); Nir.5.8 (97.13); अपागूहन्नमृतां मर्त्येभ्यः ṚV. x.17.2; AV. xviii.2.33; Nir.12.10 (209.2); मा स्मैताहगप गूहः समर्ये ṚV. x.27.24; मात्मानमपगूहतो योऽलं प्रजायै सन् प्रजां न विन्दते TaiS. II.ii.1.1; MaiS. ii.1.1 (i.1.7); KāṭhS. 9.17 (i.120.14); प्रजा असृजत ता सृष्टा इन्द्राग्नी अपागूहतां TaiS. II.ii.1.1; MaiS. ii.1.1 (i.1.5.); KāṭhS. 9.17 (i.120.12); इन्द्राग्नी वै मे प्रजा अपाघुक्षताम् TaiS. II.ii.1.1; KāṭhS. 9.17 (i.120.13); ओषधयः खलु वा एतस्य प्रजामपगूहन्ति MaiS. ii.5.4 (ii.51.17); इदमहममुष्यामुष्यायणस्य पाप्मानमप गूहाम्युत्तरोऽसौ द्विषद्भ्यः ĀpaManPāṭha. ii.7.12; ĀgniveGS. i.3.3 (20.16); अपागूहत सविता तृभीन्। सर्वान् दिवो अन्धसः TaiĀ.i.11.3(87.3); **3** not to hide, not to conceal, cf. **अपगूढवारि**.

अपगूढ (ápa-gūḍha) *adj.* [intervocalic *ḍh* is changed to *ḷh* in ṚV] **1** hidden, concealed पूषा राजानमाघृणिरपगूळ्हम् ... अविन्दत् ṚV. i.23.14; यद्विद्वांसा निधिमिवापगूळ्हमुद् दर्शतादूपथुर्वन्दनाय ṚV. i.116.11; पदं न गोरपगूळ्हं विविद्वानग्निर्मह्यं प्रेदुं वोचत् ṚV. IV.5.3; निधीयमानमपगूळ्हमप्सु प्र मे देवानां व्रतपा उवाच ṚV. x.32.6; मन्मानसेन सममत्र शिवोऽपगूढः साक्षी शिवो विजयते विजयाधिरूढः Ḍamarū. 17; **2** covered स्पार्हा वसूनि तमसापगूळ्हा ṚV. i.123.6; गीर्णं भुवनं तमसापगूळ्हम् ṚV. x.88.2.

अपगूढवारि (apagūḍha - vāri) *n.* non hidden water मण्डपस्य पुरतोऽथ मध्यमे वा जलाशयम् अनेकयन्त्रकम्। ... सावगूढमपगूढवारिणाम् MayaMa. 25.180.

अपगूर्ति (ápa-gūrti) *f.* **1** act of threatening अपगूर्तिर्द्वितीयः स्तुतिरुत्तमः MaiS. iv.6.8 (iv.90.15); **2** act of inveighing against any one निर्मार्गस्यादधात्यपगूर्त्या वै वीर्यं क्रियते यत् निर्मार्गस्यादधात्यपगूर्त्या एव KāṭhS. 7.15 (i.78.20); KapiKaS. 6.5 (63.9)

अपगूर्य (apagūr-ya) *ger.* **1** having lifted up उच्चैरिन्द्रो अपगूर्या जघान ṚV. v.32.6; अपगूर्य चरेत्कृच्छ्रम् BaudhDS. ii.1.7; **2** having inveighed against any one अपगूर्य वषट्करोति स्तृत्यै TaiS. II.vi.2.5; HirŚS. xxi.2.43 (701.23); अपगूर्य वषट्करोति इति उच्चैर्वादः शब्दस्य ĀpaŚS. xxiv.14.4; यं कामयेत प्रमायुकः स्यादिति तस्योच्चैरपगूर्य निखिदन्निव वषट्कुर्यात् ĀpaŚS. xxiv. 14.5; HirŚS. xxi.2.44 (702.9).

अपगूहमान (apa-gūhamāna) *adj.* [*f.* –ā] concealing, hiding प्र या जिगाति ... अप द्रुहा तन्वं गूहमाना। वव्राँ अनन्ताँ अव सा पदीष्ट ṚV. vii.104.17; AV. viii.4.17; AV. (p.) xvi.10.7; ततः स्वप्नेदमध्या बभूविथ गर्भिषग्रूपमपगूहमानः AV. xix.56.2; AV. (P.) iii.8.2.

अपगृहीत (apa-gṛhīta) *adj.* possessed by evil spirit [nt.]

अपगृह्य (apagṛh-ya) *ger.* **A** having taken उभावनुप्रहरत उभौ तृणेऽपगृह्योपासाते ŚatBr. II.v.2.42; ŚatBr. (K.) I.v.1.37; **B** having withdrawn अथातो गृह्णात्येव। ... अथापगृह्य पुनरानयति ŚatBr. IV.i.3.19; IV.ii.5.12; ऐन्द्रवायवं गृहात्या वायविति। ... अपगृह्य पुनरिन्द्रवायूऽइति KātyāŚS. ix.6.7; अपिहितद्वारऽ आदित्यपात्रमादाय संस्रवांश्चोपरि पूतभृतस्तत आदित्यग्रहं गृह्णाति ... अपगृह्य पुनः कदाचनेति KātyāŚS. x.4.5 (comm. धारातो विच्छिद्य) **C** having taken back बृहस्पतिः स्वामपगृह्य तारां हृष्टो जगाम स्वगृहं सरुद्रः MatsyaP. 23.47.

अपगृह्य (apa-gṛhya) *adj.* (used as noun) (that) which goes away from the house गृह्योऽपगृह्यो मयोभूः आखरो निखरो निःसरो ... इति वारुण्या दिक्प्रभृति प्रदक्षिणं जुहुयात् ŚāṅkhāGS. v.2.5.

[1]**अपगॄ** (apa-gṝ-) VI.P. **1** to spit out सुवर्णं खादित्वापगिरति AitĀ. III.ii.4.29; **2** to devour, cf. **अपजर्गुराण**, MW.; **3** to take off or to remove the covering, Apte.

[2]**अपगॄ** (apa-gṝ -) IX.P. to revile, cf. **अपगर**.

अपगै (apa-gai -) I.P. to break off singing, to cease to sing सेन्द्रान्मापगायत सेन्द्रान्स्तुतेत्येवेन्द्रियवानृद्धिमान्वशीयान्भवति GopBr. ii.2.14 (180.12)

अपगोपुर (apa-gopura) *adj.* which is devoid of gate अपगोपुरं परैः परैरप्यनिराकृतं कृतम् Bhaṭṭi. 10.11; SaraKaṇṭhā. 199.20.

अपगोरण (apa-goraṇa) *n.* **1** act of threatening ब्रह्मस्वरूपतद्विशेषणानाम् ... रात्रिसत्रप्रतिष्ठादिवदपगोरणशतयातनासाध्यसाधनभाववत् च कार्योपयोगितयैव सिद्धेः BrahmSūBh. (Rā.) 128.13 (*on* i.1.1); ŚrutaPra. ii.458.23 (*on* iii.2.40); अत एवापगोरणादिनिषेधः प्राकरणिकोऽपि यथातथाप्राप्ततद्विषयः प्रकरणादुत्कृष्य पुरुषार्थो व्यवस्थापितः शंयुनये SiddhāSi. ii.162.18; **2** act of killing यदा जितवान्यतिशेखरोऽभिनवगुप्तमनुत्तममान्त्रिकम् स तु ... हतमनाः कृतवानपगोरणम् ŚaṅkaDiVi. (Mā.) 16.1 (comm. वधोद्यमम्)

अपगोरणनिन्दा (apagoraṇa-nindā) *f.* censure of threatening अपगोरणनिन्दा हि तन्निवृत्तेर्विधेयतां गमयति ŚrutaPra. ii.512.21 (*on* iii.3.40)

अपगोरणनिवृत्ति (apagoraṇa-nivṛtti) *f.* cessation of threatening द्विविधं प्रयोजनं प्रवृत्तिनिवृत्तिभ्यामेव लभ्यते यथा कामिनीपरिष्वङ्गेन कामावाप्तिः ... अपगोरणनिवृत्त्या शतयातनानिवृत्तिः NītiMā. 12.7.

अपगोरणादि (apagoraṇādi) *adj.* lifting of weapon etc. तेष्वायुधोद्यमनादिरूपा अपगोरणादयो निषेध्याः PūrvottaVāNaMā. 50.10; 50.11; 52.15.

अपगोरम् (apagòram) *adv.* by way of raising or lifting अपगोरम्। अपगारम् P.vi.1.53; णमि परतः अपगुर एच आत्वं भवति वा ... अपगोरम्। ... अस्य अपगोरं युध्यन्ते JaineVṛ. 291.24 (*on* iv.3.45)

अपगोह (apa-gohá) *n.* [but m. pw.] hiding place स विद्वाँ अपगोहं कनीनाम् ṚV. ii.15.7.

अपग्रह् (apa-grah-) I.U. **1A** to sever, to disjoin यं कामयेत। पापीयान् त्स्यादित्येकैकं तस्य जुहुयादाहुतीभिरेवैनमपगृह्णाति TaiS. V.i.1.2; **1B** to keep back